

TUFAN TÜRENÇ
ERHAN AKYILDIZ

GAZETECİ

*Abdi İpekçi'nin Dramatik
Yaşam Öyküsü*

Remzi Kitabevi

TUFAN TÜRENÇ 4 Ocak 1945'te Bursa Yenişehir'de doğdu. Doktor babasının atanması üzerine ailesiyle birlikte bir yaşında İstanbul'a geldi. 1950 yılında ailecek Afyonkarahisar'a taşınınca ilkokulu bu kentte okuyup bitiren Tufan Türeñç, ortaokulu ve liseyi İstanbul'da Saint Benoit Fransız Lisesi'nde yatılı olarak okudu.

Yükseköğrenimini yapmak üzere Eczacılık Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Eczacılık eğitiminin kendisine göre olmadığını anlayan Türeñç, ertesi yıl Gazetecilik Yüksekokulu'na girdi. Gazetecilik eğitimi onu öylesine etkilemişti ki, bu mesleği yapmak için içinde dayanılmaz bir tutku doğdu.

Gazeteciliğin kapısını ona açacak olan Abdi İpekçi'ye başvurdu. Ardından polis muhabiri yardımcısı olarak gazeteciliğe başladı. Beş yıl muhabirlik yaptıktan sonra yazışlarına geçti, iki yıl sonra da yazışları müdürlüğüne getirildi. 1986 yılında *Güneş* gazetesine geçti. 1988 Ağustosunda geçtiği *Hürriyet* gazetesinde 30 yıl süreyle yazışları müdürü ve köşe yazarı olarak görev yaptı.

49 yıl sürdürdüğü mesleğine 2018 yılı sonunda veda etti.

Özgürlüğe Uçan Dev (1988), *O Manşetler* (2008), *Babîâli'nin Öteki Yüzü* (2018) ve *Aynadaki Yüzler* (2019) diğer kitaplarıdır.

ERHAN AKYILDIZ 1947'de Eskişehir'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı kentte tamamladı ve Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. 1970 yılında *Milliyet* gazetesinde muhabir olarak gazeteciliğe başladı. Bir süre istihbarat servisini de yönetti. Gazeteciler Cemiyeti'nin 1979 ve 1980 yıllarında açtığı yarışmalarda inceleme dalında iki kez yılın gazetecisi seçildi. 1983'te Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü'nde, röportaj dalında birinci oldu. *Taş Çağı'ndan Osmanlı'ya Anadolu* adlı bir kitabı yayımlandı.

TUFAN TÜRENÇ - ERHAN AKYILDIZ

GAZETECİ

*Abdi İpekçi'nin
Dramatik Yaşam Öyküsü*

Remzi Kitabevi

GAZETECİ / Tufan Türe -Erhan Akyıldız

  Remzi Kitabevi, 2019

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da  zet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzelti: Mecit Demir

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1932-3

BİRİNCİ-DÖRDÜNCÜ BASIM: Milliyet Yayınları, 1986

BEŞİNCİ BASIM: Remzi Kitabevi, Ocak 2020

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A. ., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler- stanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar- stanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Cilt:  if i Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar- stanbul

Tel (212) 629 4783

*Gazeteciliğe onun yanında
başlamaktan gurur duyduğumuz
Abdi İpekçi'nin anısına...*

Önsöz

Beşinci baskısı elinizde bulunan bu kitap, 1985 yılında yayımlanmıştı.

Gazeteci satışa çıkar çıkmaz büyük yankı uyandırmış ve uzun süre en çok satan kitaplar listesinde 1 Numara'da kalmıştı. Kitap arka arkaya dört baskıya ulaşmıştı.

Aradan uzun zaman geçti, 34 yıl sonra 2019'a gelindiğinde Remzi Kitabevi *Gazeteci*'yi yeniden basmaya karar verdi.

Bu karar, Türk gazeteciliğinin temel direklerinden biri olan Abdi İpekçi'ye gösterilen bir vefa borcudur. Bu sayede *Gazeteci* okurlarla yeniden buluşmuş oldu.

Bu buluşma, bugünkü medyanın meslek ilke ve kuralları açısından ne kadar perişan durumda olduğunu gözler önüne sermektedir.

Kitabın yeni baskısıyla *Gazeteci*'yi birlikte yazdığımız ve ne yazık ki genç yaşında yitirdiğimiz meslektaşım ve dostum Erhan Akyıldız'ın ruhunun da şad olacağına eminim.

Tufan TÜRENÇ
14 Kasım 2019

Sunu

Türkiye'nin 1950-1970'li yılları arasını kapsayan 30 yıllık dönemine etkin bir gazeteci olarak imzasını atan Abdi İpekçi, yaşamı boyunca hep sağduyunun sesi oldu...

Gazetecilik ilkelerinden hiçbir zaman ödün vermeyen Abdi İpekçi, geniş hoşgörüsü ve demokrasiye olan sonsuz bağlılığıyla en kritik dönemlerde bile ülkede bir denge unsuruydu...

Doğru haberi, gazetecilik mesleğinin namusu sayan, bu konuda aşırı duyarlı olan İpekçi, Babıâli'de bir ekol yarattı. Türk basınına 'çifte kontrol' ve 'çağdaş haber yazma yöntemleri' başta olmak üzere sayısız yenilikler getiren Abdi İpekçi'nin adı hemen her dönemde, dürüstlüğün ve saygın gazeteciliğin simgesi oldu...

Bu kitap, İpekçi'nin yanında yetişen ve mesleğe onun *Milîyet*'inde başlayan iki gazetecinin, iki yıllık çalışmalarının bir ürünüdür...

Yapıtın asıl amacı, yıllarca birlikte çalışmaktan yalnızca gurur duyulacak bir büyük gazetecinin anısını, sonsuza dek yaşatabilmektir...

Çalışmalar süresince, Abdi İpekçi'nin gazetecilik ilkelerine bağlı kalabilmek için olabildiğince çaba gösterildi.

Özel yaşamından basın dünyasının çeşitli kesimlerine dek uzanan 200'e yakın kişiyle konuşuldu, metrelerce teyp bandı çözüldü, 1950 ile 1979 arasını kapsayan gazete koleksiyonları gün gün taranıp, İpekçi'nin gazetecilik yaşamı adım adım izlendi.

Amaç, bu büyük gazeteciye layık bir çalışma yapabilmek ve Abdi İpekçi'nin tarafsız bir portresini Türk kitaplığına kazandırabilmektir...

10

Eğer başarılabilirdyse, bu çalışma, iki gazeteci için gurur kaynağı olacaktır...

Araştırmalarımızda bizi başından beri yürekten destekleyen Abdi İpekçi'nin sevgili eşi Sibel İpekçi ve kızı Nükhet İzet başta olmak üzere, tüm İpekçi ailesi ile yakınlarına, özel dostlarına, meslektaşları gazeteci ağabeylerimize teşekkürü bir borç biliriz.

Sonun Başlangıcı

Güniz Sokak'taki evin telefonu saat 15.00 sıralarında alıydı. Kitaplar, kâğıtlar ve dosyalarla dolu olan masanın başındaki adam telefonun ahizesine uzandı.

“Alo... Buyrun, ben Süleyman Demirel.”

“Süleyman Bey merhaba... Saygılar, ben Abdi İpekçi.”

“O... Abdi Bey nassın? Eyi misin? Seni hangi rüzgâr attı Ankara'ya?”

“Çok teşekkür ederim Süleyman Bey... Siz nasılsınız? Bazı işlerim vardı, onun için geldim. Size de çok uğramak istedim ancak zamanım olmadı. Biraz sonra İstanbul'a döneceğim. Hiç değilse sesinizi duyaım dedim.”

“Sağ ol, eyiyim... Üzölme, bir daha gelişte beklerim. İşler nasıl gidiyor?”

“Oldukça iyi... Sizin çalışmalarınız nasıl?”

“Eyi... Eyi... Biz muhalefet yapıyoruz. Sen bizi bırak da iktidarı düşün...”

“Niye böyle söylüyorsunuz Süleyman Bey, ben her ikinizi de düşünürüm.”

“Bana bak Abdi Bey, ben sana bir şey söyleyeyim mi? Eğer sen Sayın Ecevit'e verdiği destekğin onda birini bana vermiş olsaydın Türkiye'nin taşı toprağı altın olurdu.”

Biri politikacı, öteki gazeteci olan ülkenin en etkin iki kişinin konuşması karşılıklı kahkahalarla noktalanıyor, iki ünlü adam birbirlerine veda ederek telefonu kapatıyorlardı.

Konuşmanın uzaması *Milliyet*'in Ankara temsilcisini telaşlandırmıştı:

“Abdi Bey uçağı kaçıracaksınız. Biraz acele etmemiz lazım.”

“Tamam Orhan tamam... Hemen çıkıyoruz. Yetişebiliriz değil mi?”

Bürodaki arkadaşlarıyla alelacele vedalaşan Abdi İpekçi, Orhan Tokatlı ile koşar adımlarla merdivenlerden inip, kapı önünde çalışır vaziyette bekleyen otomobile atladı. Araca biner binmez Orhan Tokatlı şoförü uyardı:

“Süleyman, çok acele havaalanına gidiyoruz. 16.40 uçağını yakalamamız gerek.”

“Merak etme Orhan abi, yetişiriz.”

Esenboğa’ya geldiklerinde 16.40 uçağı için son anons yapılıyordu. Abdi İpekçi acele ile Orhan Tokatlı’ya veda edip, bagaj kontrolünü yapan memurlara doğru hızlı adımlarla ilerledi.

Uçağa binmek için iç bölmeye geçerken Orhan Tokatlı’ya son kez el sallayan Abdi İpekçi, gözden kayboldu. Bu, iki gazetecinin birbirlerini son görüşleriydi.

Yeşilköy’den gazetenin arabasına binen Abdi İpekçi, saat altı sularında *Milliyet*’e geldi ve doğruca odasına çıktı. Günün raporunu almak için Turhan Aytul’u çağırdı.

Turhan Aytul her zamanki gibi hızla girdi kapıdan içeri:

“Hoş geldiniz Abdi Bey... Nasıl geçti?”

“İyi... İyi... Ne var ne yok?...”

“İçeride önemli bir şey yok.”

“Ercüment Bey Londra’dan döndü mü?”

“Evet efendim, döndü. Sanırım evde...”

Abdi İpekçi direkt telefonundan Ercüment Karacan’ı aradı.

“Merhaba Ercüment, ben Abdi. Hoş geldiniz.”

“Hoş bulduk Abdi. Nasılsın? Ankara’da ne var ne yok?”

“Uçakta yanımda Sakıp Sabancı vardı. Çok ilginç şeyler anlattı. Ankara’dan da haberler var, sana gelip bunları anlatmak istiyorum.”

“Çok iyi olur. Ben de seni özledim, epeydir görüşemiyo-
ruz.”

“Peki, yemekten sonra gelirim.”

“Canım, neden yemekten sonra geleceksin? Gel işte, birlikte
yemek yer konuşuruz.”

“Şimdi hazırlığınız filan yoktur.”

“Ne olacak, sen bir kişi değil misin? Ne varsa sana da ikram
edilecek.”

“Peki, geliyorum. Fazla gecikmem.”

Saatine baktı, altı buçuğa geliyordu. Hemen karısını aradı. Se-
miramis Karacan yoktu ama yine Sibel’i aramaya karar verdi:

“Sibel, merhaba... Şimdi geldim.ERCÜMENT’le konuştum,
akşam onlara gitmem lazım. Semiramis yok ama istersen sen de
gel... Yemeğe bekliyorlar. Hazırlanırsan geçerken alırım. Gaze-
teden çıkarken seni arattırırım.”

“Peki, ben hemen hazırlanır, seni beklerim. Nasılsın, iyi mi-
sin?”

“İyiym... Görüşürüz...”

Zamanı olmadığı için yazısını Sami Kohen’e yazdırdı. Birkaç
yerini düzelttikten sonra Turhan Aytul’a verdi ve hemen çanta-
sını topladı.

“Çıkmam lazım. Sibel’e uğrayıp,ERCÜMENT’e gideceğim. Ya-
rın sen ve Hasan Pulur sakın kafayla gelin. Çok önemli bir top-
lantı yapacağım.”

Üçü birden merdivenleri indiler. Kapıdaki görevliler her ak-
şam olduğu gibi genel yönetmenin çıkışı için hazırlanmışlardı.
Arabası, ısınması için çalıştırılmıştı. Hepsıyla tek tek, her akşam
yaptığı gibi vedalaştı ve arabasına bindi.

Açık mavi BMW Nuruosmaniye Caddesi’nden hareket ede-
rek acı sona doğru ilerlemeye başladı.

Trafik çok sıkıştı, canı sıkıldı. “Her şey aksi” diye söylendi.
Genellikle araç kullanırken kurallara son derece saygılıydı. An-
cak, bugün zaman kazanmak için gereksiz sollamalar yapıyordu.

Karaköy'ü geçtikten sonra biraz rahatlayan trafik Fındıklı'da yine tıkanı. Saatine baktı, 19.40'tı. Geç kalacaktı. Keşke daha önce çıksaydı gazeteden.

Dolmabahçe'nin yanındaki yokuştan Elmadağ'a vurdu, Sheraton ile Divan Otel'i'nin önünden geçerek Cumhuriyet Caddesi'ne çıktı. Harbiye'ye doğru adım adım ilerlemeye başladılar. Sıkıntıdan terledi. Nişantaşı'na geldiği zaman biraz rahatladı. Emlak Caddesi'ne döndü. Yine adım adım ilerleniyordu ama artık gelmişti. Üç yüz metre sonra evde olacaktı...

Evinin bulunduğu Karakol Sokağı'na dönmek için sol şeride geçti ve tam sapağa on metre kala trafik durakladı.

İnce ince yağmur yağıyordu. İnsanın içini karartan bir hava vardı... Arabanın camları hafif buğulanmıştı. Önündeki araç tam hareketlendiği sırada sağ cama doğru bir karaltı atıldı... Elindeki bir şeyle vurmaya başladı. Ünlü gazeteci ne olduğunu anlamadan camın dağıldığını gördü. Kırılan boşluktan içeriye kurşun yağmaya başladı.

İlk iki kurşun sağ koluna girdi ve kolu koltuğun üzerine düşüverdi. Sol eliyle ölüm kusan namluya doğru uzanmak istedi, o anda tam kalbini bulan en ölümcül darbeyi yedi. Sıkılan son kurşun, önce sol iç cebindeki kalemi ikiye bölmüş, sonra da kalbi besleyen ana damarı parçalamıştı.

Namluya son çare olarak uzanmak isteyen sol kolu da yana düşüverdi...

Etraf zifiri karanlığa büründü. Önce başı, sonra gövdesi kıvrıldı...

Kurşunların açtığı yaralardan fışkıran kan tüm göğsüne yayılmış, gömleği kıpkırmızı olmuştu.

Başiboş kalan arabası yavaş yavaş kayıp biraz ilerideki bir direğe dayanarak durdu.

Çok sevdiği arabasının içinde, bu dünyadan çok uzakta sessiz sessiz kanlar içinde yatıyordu.

Her şey bitmişti...

Başbakan Öğreniyor

1 Şubat akşamı, Başbakan Bülent Ecevit Başbakanlık'ta çalışıyordu. Numarasını çok az kişinin bildiği özel telefon çaldı. Arayan, İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'ti.

15

Beklemediği bir anda Güneş'i karşısında bulan Başbakan şaşırılmıştı. İçişleri Bakanı heyecan içindeydi ve sesi titriyordu:

"Sayın Başbakanım size çok acı bir haber vermek zorundayım. Maalesef Abdi İpekçi'yi vurdular."

Bülent Ecevit donup kaldı. Bir süre konuşamadı:

"Yapmayın... Bu iş bu kadar mı çığrından çıktı? Terörün Abdi İpekçi gibi bir insana kıyacak boyutlara erişmiş olması çok korkunç. Nasıl olmuş? Kim yapmış?"

"Evine elli metre kala vurmuşlar. Arabasının içinde."

"Vah vah... Katilleri hemen bulun. Bunun için ne yapmak gerekiyorsa yapalım."

Güniz Sokak'taki Ev

Aynı saatlerde, evindeki konuklarını uğurlayan muhalefet partisi lideri, haberleri izlemek üzere üst kata çıkıyordu. Bültenin sonuna yetiştirilen acı haberi duyunca bir anda beyninden vurulmuşa döndü. Bir süre şaşkın şaşkın çevresindekilere baktı, sonra karısı Nazmiye Demirel ile odada bulunan arkadaşlarına dönüp ağlamaklı bir sesle konuştu:

"Yahu, nasıl olur? Ben bu adamla üç, dört saat önce telefonla konuştum. Yazık... Memleket fevkalade kıymetli bir evladını kaybetti."

Televizyon başında haberi dinleyen milyonlarca insan önce ne olduğunu anlayamadı. Abdi İpekçi'yi tanıyan tanımayan herkes olaya inanmak istemedi. Ama kısa süre sonra acı gerçək

kabul edildi. Ünlü gazeteci teröristlerce öldürülmüştü. Çılgınlık artık doruk noktasındaydı...

Televizyon haberlerinden hemen sonra *Milliyet*'in tüm telefonları acı acı çalmaya başladı. Abdi İpekçi'nin binlerce okuru son bir umutla arıyorlardı. Acaba yaşıyor muydu? Telefona çıkan *Milliyet* personeli gözyaşları içinde Abdi İpekçi'nin öldüğünü yürekleri parçalanarak söylemek zorunda kalıyorlardı.

Gazetede tam bir panik yaşanıyordu. Yıllarca birlikte çalıştıkları, kader birliği ettikleri, en sevinçli günde birlikte güldükleri, en acı günde birlikte ağladıkları genel yönetmenleri yoktu artık. Herkes birbirine sarılıyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Patronlarından odacılarına kadar bütün Babiâli *Milliyet*'e toplanmıştı.

Milliyet yazışlarında çalışanlar hem ağlıyorlar hem de genel yönetmenlerinin ölüm haberini *Milliyet* okurlarına iletebilmek için gazeteyi hazırlıyorlardı. Bu, belki de yaşanabilen en acı olaydı. Ve Abdi İpekçi'nin birinci sayfaya konacak güzel bir portresi bulunamadı o gün. Çünkü kimse ölümünü aklına getirmedigi için genel yönetmenin özel bir fotoğrafı çekilmemişti.

Artık saatler ilerliyor sayfanın verilmesi gerekiyordu. Olayı ağlayarak yazan muhabir, haberi yazışlerine getirdi. Görevli sekreter yine ağlayarak okudu ve başlık attı.

O gece *Milliyet* çalışanlarını yalnız bırakmayan *Hürriyet* gazetesi sahibi Erol Simavi, yazışlerinin direkt telefonundan gazetesini aradı ve gece sorumlusuna talimat verdi:

“Haberi büyütebileceğiniz kadar büyütün. Gazetenin başlığını da siyah verin... Evet, evet, siyah verin... Bizim bundan daha acı günümüz olamaz. Yarın *Hürriyet* siyah başlıkla çıkacak.”

Salonda bulunan yüzlerce kişinin şaşkınlıkla dinlediği bu konuşma, o acı günün yüreklere biraz olsun su serpen en onurlu anı oldu.

Ve ertesi gün tüm gazeteler siyah başlıkla çıkıyordu.

İpekçi'lerde Ölüm Sessizliği

Karakol Sokak'taki iki katlı evin üst katında o gece tam bir ölüm sessizliği vardı. Sibel İpekçi, ne görüyor ne duyuyor ne de yaşıyordu. Sanki sevgili Abdi'siyle birlikte uçup başka âlemlere gitmişti. Kimse sesini çıkarmıyor, herkes Sibel'den endişe ediyordu. Arkadaşları, dostları ve başsağlığına gelenlerle ev tıklım tıklımdı.

Sibel İpekçi hiçbir şeyin farkında değildi ve arka odada yarı baygın yatıyordu. Saatler ilerleyince kalabalık azaldı ve aile ile çok yakın dostlar kaldılar.

O suskunluk içinde telefon çaldı. Gazeteden arıyorlardı. Ailenin en yetkili kişisi ile mezar konusunu konuşmak istiyorlardı. Telefon, ağabey Mehmed İpekçi'ye verildi.

Telefonu alan Mehmed İpekçi bir süre dinledi, izin isteyerek telefonun ahizesini eliyle kapattı ve İpekçi ailesinin salonda bulunan öteki fertlerine döndü:

“Gazeteden hangi mezarlıkta yer ayırılmasını istediğimizi soruyorlar.”

“Sibel'e sorsak...”

“Evet, biriniz Sibel'e sorun. Bana kalırsa Bülbülderesi'ndeki aile mezarlığına gömülsün.”

Ailenin ileri gelenlerinden iki-üç kişi arka odaya geçtiler ve yarı baygın yatan Sibel İpekçi'ye durumu anlatmaya çalıştılar. Odada bulunan Abdi İpekçi'nin arkadaşları hep bir ağızdan müdahale ettiler:

“Abdi bize çeşitli zamanlarda ısrarla Bülbülderesi'ndeki Senalilikler mezarlığına gömülmek istemediğini söylemişti. Bu,

*Abdi İpekçi, Milliyet gazetesindeki odasında
çalışma arkadaşlarıyla...*

Bir suikast sonucu hayatını yitiren Abdi İpekçi'nin yaşamını anlatan bu kitabın iki yazarı Tufan Türeñç ve Erhan Akyıldız, gazetecilik mesleğine *Milliyet*'te başlamışlardı.

Yanında yetiştikleri genel yayın yönetmenleri İpekçi'ye büyük bir sevgi ve saygıyla bağlıydılar.

Abdi İpekçi onlara meslek ilke ve kurallarına ödünsüz bağlı kalmalarını öğretmiş, dürüst ve titiz gazetecilik yapmalarını öğütlemişti. *Gazeteci* de aynı titizlikle hazırlandı ve ilk yayınlandığında kısa sürede çok satan kitaplar arasına girdi.

Bu kitabın, gazetecilik mesleğinin övünç kaynağı olan değerlerin aşındığı bir dönemde, önemli bir boşluğu dolduracağını umuyoruz.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1932-3

9 789751 419323